

امکان‌سنجی پیاده‌سازی بودجه عملیاتی در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران

The Feasibility of Implementation of Operational Budget in Gachsaran Oil and Gas Production Compa

R.Sabzevari *, H.Vallypoor **, J.Zareei ***

رضا سبزواری *، هاشم ولی‌پور **، جواد زارعی ***

Received: 2014/11/7

Accepted: 2015/6/15

تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۹/۱۶ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۳/۲۵

Abstract

The main aim of this study is to investigate the implementation of operational budget in Gachsaran Oil and Gas Production Company. Following this study is to use the well known "Shah Model" (1998) and with an emphasis on three dimensions: the ability, authority and acceptance and review of the economy, to implement the operational budget at the giant stat econsider. This study includes thirteen main hypothesis and eight sub-hypotheses. The result has shown that this company has not 95% ability for operational budget and this hypothesis is not confirmed from ability point of view. But from authority and advantage view, it is accepted. Based on the 4th main hypothesis, it is confirmed that implementation of operational budget causes economic advantage. Other main hypothesis shown that among three levels of choice in the company, top management, middle management, budget experts have different ideas and the result has been compared.

چکیده

هدف از انجام این تحقیق بررسی و امکان‌سنجی پیاده‌سازی بودجه عملیاتی در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران می‌باشد. تحقیق حاضر به دنبال این موضوع است که با استفاده از مدل شناخته شده "شه" (۱۹۹۸) و با تأکید بر سه بعد توانایی، اختیار و پذیرش و بررسی صرفه‌اقتصادی، امکان پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی در این شرکت عظیم دولتی را مورد بررسی قرار دهد. تحقیق حاضر دارای سیزده فرضیه اصلی و هشت فرضیه فرعی می‌باشد. نتایج حاصل از این تحقیق نشان می‌دهد که از بعد توانایی پیاده‌سازی در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار نشده و این فرضیه مورد تأیید قرار نگرفته است ولی از دو بعد اختیار و پذیرش فرضیات اصلی مورد تأیید قرار گرفته است، همچنین براساس نتایج به‌دست آمده از آزمون فرضیه اصلی چهارم نیز با توجه به تأیید این فرضیه، نتیجه‌گیری شده است که پیاده‌سازی بودجه عملیاتی در این شرکت موجب صرفه اقتصادی می‌گردد. در مورد سایر فرضیات اصلی به بررسی معنی دار بودن تفاوت دیدگاه سه گروه آزمون شونده یعنی مدیران ارشد، مدیران میانی و کارشناسان بودجه پرداخته شده است و نتایج بررسی‌های به عمل آمده توسط آمارهای استنباطی مورد مقایسه قرار گرفته است.

Keywords: : Traditional Budget, Operational Budget, Shah Model, Ability, Authority, Economic Advantage.

واژه‌های کلیدی: بودجه‌ریزی سنتی، بودجه‌ریزی عملیاتی، مدل سه‌عاملی، توانایی، پذیرش، صرفه‌اقتصادی.

JEL Classification: H61 ,H72

طبقه‌بندی موضوعی: H61 ,H72

*MS.in Accounting, Islamic Azad University, Kish International Branch, Iran
** Assistant Professor, Accounting Department, Islamic Azad University, Kish International Branch, Iran
***MS.in Accounting

*کارشناس ارشد رشته حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، مرکز بین‌المللی کیش، نویسنده مسئول: Co.petro@yahoo.com
**استادیار، دانشگاه آزاد اسلامی، مرکز بین‌المللی کیش
***کارشناس ارشد حسابداری

مقدمه

بودجه عبارت است از برنامه جامع مالی برای انجام بهینه وظایف با توجه به منابع محدود و نیازهای نامحدود، یا به عبارت دیگر بهترین راه‌حل برای نامعادله "مصارف < منابع". کلیه درآمدها و منابع تأمین اعتبار پیش‌بینی می‌گردد و برآورد کلیه هزینه‌ها برای انجام فعالیت‌های سازمان محاسبه و برای حصول به اهداف به کار گرفته می‌شود. بودجه‌بندی روش‌های مختلفی دارد که از مهم‌ترین آنها می‌توان به بودجه‌ریزی سنتی و بودجه‌ریزی عملیاتی اشاره کرد. در بودجه‌ریزی سنتی، بودجه به صورت تفصیلی تهیه می‌گردد، در این روش بودجه با دقت فراوان و صرف وقت بسیار از سطوح پایین سازمان تا رأس هرم تهیه می‌گردد.

به موجب ماده ۱۳۸ از قانون برنامه چهارم توسعه، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است با همکاری دستگاه‌های ذیربط به منظور اصلاح نظام بودجه‌ریزی به روش هدفمند و عملیاتی و به صورت قیمت تمام شده خدمات، اقدامات و بستر مناسب را ایجاد نماید (قانون برنامه چهارم توسعه، ۱۳۸۴).

بررسی علمی موضوع امکان‌سنجی پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی، از ملزومات اصلی سازمان برای حرکت به سوی بودجه‌ریزی عملیاتی و شفافیت در هزینه‌ها و اهداف شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران است. این بررسی با توجه به سهم بسزای شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران در تولید ملی می‌تواند در صورت امکان پیاده‌سازی، موجب تسهیل در اجرای بودجه‌ریزی و شفافیت هزینه‌های دولت در وزارت نفت گردد.

یکی از مهم‌ترین منابع درآمدی دولت وزارت نفت می‌باشد و پیش‌بینی درآمدهای شرکت‌های تابعه وزارت نفت در اجرای برنامه‌های مالی دولت و بودجه دولتی از اهمیت بسزایی برخوردار است. تحقیق حاضر نیز بنا دارد، امکان اجرای این مهم را در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران که تولیدکننده بیش از ۲۰ درصد نفت خام کشور و از مهم‌ترین شرکت‌های دولت در تولید و ارسال نفت خام و مراکز مهم تأمین بودجه کشور است، را مورد بررسی قرار دهد. بررسی و امکان‌سنجی استقرار سیستم بودجه‌ریزی عملیاتی با توجه به ساختار سازمانی و شرایط خاص حاکم بر صنعت نفت و گاز و شناخت صحیح و

علمی از شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران و در صورت امکان دستیابی به راه‌حلی جامع و عملی برای اجرای مفاد ماده ۱۳۸ قانون برنامه چهارم توسعه مهم‌ترین منظور انجام این تحقیق می‌باشد.

پیشینه تحقیق

عمید و دیگران (۱۳۸۷)، در تحقیقی به بررسی نقش معماری سازمانی در استقرار نظام بودجه‌ریزی عملیاتی پرداخته‌اند، آنها در این تحقیق بودجه‌ریزی عملیاتی را شیوه نوین و نهایی‌سازی درخواست‌ها برای تخصیص منابعی که از طرح راهبردی سازمان است، تعریف نموده و یک بودجه عملیاتی را از طریق ایجاد یکپارچگی میان لایه‌های راهبردی و فرآیندی سازمان، محقق‌پذیر می‌دانند.

رسولیان و ابریشم (۱۳۸۶)، تحقیق با عنوان بودجه‌ریزی عملیاتی الگویی برای ارتقای نظام مدیریت‌های در شهرداری‌ها را به انجام رسانده‌اند. سال مورد بررسی با استفاده از مطالعات میدانی، در سال ۱۳۸۵ در شهرداری کاشان به انجام رسیده است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که بودجه‌ریزی عملیاتی قابلیت محاسبه بهای تمام شده خدمات را به ساختار حسابداری شهرداری‌ها می‌افزاید و کارایی سیستم بودجه‌ریزی را در شهرداری‌ها به نحو چشمگیری ارتقای می‌بخشد.

شیخ الاسلامی نسب (۱۳۹۰)، در تحقیقی با عنوان، بررسی استقرار نظام بودجه‌ریزی عملیاتی در سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان خوزستان با استفاده از ماتریس SWOT، با استفاده از "مدل الماس" (۱۳۸۶)، عوامل داخلی و خارجی مؤثر در اجرای بودجه‌ریزی عملیاتی در استانداری خوزستان در قالب ماتریس SWOT را شناسایی نموده است. این مدل وجود شش فاکتور "مدیریت برنامه‌ریزی، مدیریت هزینه، مدیریت عملکرد، مدیریت تغییر و نظام پاسخ‌گویی و انگیزش" را در تغییر نظام بودجه‌ریزی به بودجه‌ریزی عملیاتی را لازم می‌داند.

نتایج این تحقیق نشان می‌دهد بودجه‌ریزی عملیاتی در سازمان مورد تحقیق، یک بودجه‌ریزی عملیاتی غیرواقعی است، زیرا ابتدا اعتبار به سازمان

بیشتر وجود دارد و مقامات برای اعمال چنین تغییراتی اختیارات بیشتری دارند و میزان پذیرش تغییر نیز بیشتر است.

Blumentritt (۲۰۰۶)، تحقیقی با عنوان "یکپارچه‌سازی مدیریت راهبردی و بودجه‌ریزی" انجام داد و دریافت، مدیران در انجام بودجه‌ریزی و برنامه‌ریزی راهبردی با چالش‌های فراوانی روبه‌رو هستند و بودجه‌ها ارتباطی با استراتژی‌های تجاری و عملیاتی ندارند و یک بودجه نمی‌تواند کارا باشد، مگر اینکه سازمان تصمیم‌های استراتژیک باشد. مدیریت راهبردی و بودجه‌ریزی مجزا هستند، ولی فعالیت‌هایی به هم وابسته دارند و اگر هر دو به شکل مناسبی به کار گرفته شوند، هر دوی آنها توانایی خلق و حفظ عملکرد بهتر را بهبود می‌بخشند.

فرضیه‌های تحقیق

فرضیه ۱: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، توانایی پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی وجود دارد.

فرضیه فرعی ۱: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، توان ارزیابی عملکرد در راستای اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی وجود دارد.

فرضیه فرعی ۲: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، از نظر نیروی انسانی، توان لازم جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی را دارد.

فرضیه فرعی ۳: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، از نظر فنی، توان لازم جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی را دارد.

فرضیه ۲: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، اختیارات مناسب جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی وجود دارد.

فرضیه فرعی ۴: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، اختیار قانونی جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی اعطا شده است.

فرضیه فرعی ۵: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، اختیار در رویه‌ها جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی وجود دارد.

فرضیه ۳: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز

داده می‌شود، سپس بر طبق آن ریزبرنامه‌ها نوشته می‌شود و مشکل دیگری که در سازمان میان کارمندان آن به چشم می‌خورد، بی‌انگیزگی نسبت به استقرار بودجه‌بندی عملیاتی است، که آن را امری غیر ممکن می‌دانستند. همچنین اختیارات کم مدیران سازمان و دستگاه‌های اجرایی دریافت برای سریع‌تر پیش بردن این هدف و عدم وجود یک بانک اطلاعاتی یکپارچه در سازمان باعث کند شدن روند آن شده بود.

ابراهیمی و همکاران (۱۳۸۸)، به بررسی و تحلیل استراتژیک استقرار نظام بودجه‌ریزی عملیاتی در شهرداری اصفهان را با استفاده از ماتریس SWOT پرداخته‌اند. تحلیل تحقیق بر اساس مدل الماس (۱۳۸۶) و از شش منظر: نظام آمار و اطلاعات، برنامه‌ریزی، تحلیل هزینه‌ها، مدیریت عملکرد، مدیریت تغییر و نظام پاداش و پاسخ‌گویی صورت گرفته و در نهایت به استخراج استراتژی پرداخته شده است. نتایج نشان می‌دهد که تدوین هدف‌های کمی واقع بینانه در لایه میانی به‌عنوان حلقه ارتباطی برنامه استراتژیک سازمان با برنامه عملیاتی فراهم‌سازی سیستم یک پارچه اطلاعاتی، استقرار سیستم حسابداری تعهدی و تبیین و اصلاح جایگاه تمامی بخش‌های سازمان به‌عنوان صاحبان فرآیند بودجه‌ریزی ضمن فرهنگ‌سازی لازم از جمله مهم‌ترین استراتژی‌ها در این حیطة می‌باشد.

Melkers & Willoughby (۱۹۹۸)، برای پاسخ به این سؤال نظر سنجی‌های مختلفی را برای ایالت‌های آمریکا انجام دادند و دریافتند که به‌جز سه ایالت، همه ایالت‌ها دارای الزامات بودجه‌ریزی عملیاتی بوده‌اند و اکثر آنها زمینه‌های قانونی را در دهه ۹۰ میلادی ایجاد کرده‌اند.

Jordan & Hackbart (۱۹۹۹)، نتایج نظرسنجی از مقامات اجرایی بودجه‌ایالتی را به منظور تعیین آثار عملیاتی کردن بودجه بر تصمیمات بودجه‌ای را، ارائه نمودند. آنها تأیید کردند که بودجه‌ریزی عملیاتی به نحو گسترده‌ای در آمریکا به کار می‌رود، ولی این تنها شیوه ارزیابی عملکرد است که بر تخصیص منابع اثر می‌گذارد.

Andrew (۲۰۰۴)، نشان داده است که امکان اجرا بودجه‌ریزی عملیاتی در ایالت‌هایی وجود دارد که در آنها توانایی حرفه‌ای و کارشناسی برای چنین تغییراتی

گچساران، پذیرش مناسبی جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی وجود دارد.

فرضیه فرعی ۶: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، پذیرش سیاستی مناسبی جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی وجود دارد.

فرضیه فرعی ۷: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، پذیرش مدیریتی مناسبی جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی وجود دارد.

فرضیه فرعی ۸: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، پذیرش انگیزشی مناسبی جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی وجود دارد.

فرضیه ۴: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی موجب ایجاد صرفه اقتصادی می‌شود.

فرضیه ۵: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف کارکنان در خصوص توان ارزیابی عملکرد همسو با اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی، تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

فرضیه ۶: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف کارکنان در خصوص توان انسانی همسو با اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی، تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

فرضیه ۷: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف کارکنان در خصوص توان فنی همسو با اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی، تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

فرضیه ۸: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف کارکنان در خصوص اختیار رویه‌ای همسو با اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی، تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

فرضیه ۹: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف کارکنان در خصوص اختیار سازمانی همسو با اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی، تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

فرضیه ۱۰: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف کارکنان در خصوص پذیرش سیاسی همسو با اهداف

بودجه‌ریزی عملیاتی، تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

فرضیه ۱۱: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف کارکنان در خصوص پذیرش مدیریتی همسو با اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی، تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

فرضیه ۱۲: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف کارکنان در خصوص پذیرش انگیزشی همسو با اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی، تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

فرضیه ۱۳: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف کارکنان در خصوص صرفه اقتصادی بودجه‌ریزی عملیاتی، تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

روش تحقیق

تحقیق حاضر از روش توصیفی پیمایشی استفاده شده و از لحاظ هدف، کاربردی است. از سوی دیگر چون تحقیق حاضر به بررسی تفاوت دیدگاه‌ها نیز اشاره دارد، از روش مقایسه‌ای نیز استفاده نموده است. در این تحقیق جهت آزمون فرضیه‌ها از نرم‌افزارهای SPSS و Excel استفاده شده است.

در این پژوهش، بر اساس مدل "شه" (۱۹۹۸)، سه عامل اصلی در اجرای موفق بودجه‌ریزی عملیاتی یعنی اختیار، پذیرش و توانایی در قالب اجزای آنها در مدل نظری مذکور، شامل: توانایی ارزیابی عملکرد، توانایی نیروی انسانی، توانایی فنی، اختیار قانونی، اختیار فرآیندی، اختیار سازمانی، پذیرش سیاسی، پذیرش مدیریتی و پذیرش انگیزشی ارائه می‌گردد. بر همین اساس، برای امکان‌سنجی اجرای بودجه‌ریزی عملیاتی، پرسشنامه‌ای تهیه و مدلی جهت امکان‌سنجی اجرای بودجه عملیاتی ارائه گردیده است.

جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری این تحقیق شامل ۳ دسته از افراد مطلع از مراحل بودجه در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، کارشناسان بودجه و متخصصان امور مالی (۱۴ پرسشنامه توزیع و جمع‌آوری شده)، مدیران ارشد (۶ پرسشنامه توزیع و جمع‌آوری شده) و مدیران میانی

ANOVA تجزیه و تحلیل داده‌ها صورت پذیرفته است. اساس نمرات این پرسشنامه مبتنی بر مدل لیکرت می‌باشد (۱. کاملاً کم، ۲. کم، ۳. متوسط، ۴. زیاد، ۵. کاملاً زیاد).

یافته‌های تحقیق

بخش توصیفی تحقیق

جدول شماره ۱ فراوانی مربوط به آمار توصیفی مدیران، معاونان و کارکنان اداره مالیاتی را نشان می‌دهد.

بخش استنباطی تحقیق

قبل از تحلیل فرضیات تحقیق، نرمال بودن توزیع متغیرها را آزمون می‌کنیم:

برای بررسی نرمال بودن مؤلفه‌های ابعاد الگو از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف طبق جدول شماره ۲ استفاده گردید و در تمامی آزمون‌ها، فرضیه آماری به صورت زیر می‌باشد.

H_0 : داده‌ها نرمال هستند (داده‌ها از جامعه نرمال آمده‌اند)؛

H_1 : داده‌ها نرمال نیستند (داده‌ها از جامعه نرمال نیامده‌اند)؛

با توجه به جدول مذکور، از آنجا که سطح معنی‌داری آزمون نرمال بودن متغیرها بیشتر از 0.05 می‌باشد. بنابر این فرض صفر را رد نکرده و با اطمینان 95% می‌توان گفت توزیع متغیرها نرمال است.

جدول (۲). نتایج آزمون کلموگروف اسمیرنوف برای متغیرهای

پژوهش

متغیرهای تحقیق	تعداد	سطح معناداری
توانایی پیاده‌سازی بودجه‌ریزی	۶۰	۰,۲۵
اختیارات مناسب جهت پیاده‌سازی	۶۰	۰,۰۶۸
پذیرش مناسب جهت پیاده‌سازی	۶۰	۰,۰۹
صرفه اقتصادی	۶۰	۰,۱۴۵

(رؤسای ادارات و مسؤولان برنامه‌ریزی) (۴۰ پرسشنامه توزیع و جمع آوری شده) می‌باشد. بنابراین جامعه آماری عبارت است از کل افراد مطلع در شرکت که برای همه ایشان پرسشنامه ارسال گردید و به این ترتیب حجم کل جامعه برابر با نمونه (یعنی ۶۰) انتخاب گردیده است.

روش‌های جمع‌آوری اطلاعات

جهت گردآوری اطلاعات در زمینه مبانی نظری و ادبیات موضوع پژوهش از مطالعات کتابخانه‌ای و به منظور جمع‌آوری اطلاعات از مصاحبه با صاحب‌نظران در زمینه بودجه در سازمان از تحقیقات میدانی استفاده شده است. با توجه به اینکه تحقیق از نوع زمینه‌یابی و مقیاس رتبه‌ای می‌باشد و رایج‌ترین ابزار جمع‌آوری در این زمینه پرسشنامه و محاسبه است.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

آمار توصیفی

ابتدا مشاهدات توسط روش آمار توصیفی شامل جداول فراوانی و توافقی، نمودارهای آماری و شاخص‌های تمایل مرکزی و پراکندگی توصیف شده است.

آمار استنباطی

مشاهدات با استفاده از روش‌های آمار استنباطی و با استفاده از آزمون‌های نکویی بر ارزش، T-Test و

جدول (۱). نتایج توصیفی شامل میانگین و انحراف استاندارد و

اندازه نمونه

افراد	اندازه نمونه	میانگین	انحراف استاندارد	خطای تخمین
رؤسای ادارات و کارشناسان برنامه‌ریزی	۴۰	۴,۰۷۵	۰,۳۳۳	۰,۰۵۳
کارشناسان بودجه و متخصصان امور مالی	۱۴	۴,۳۳۳	۰,۳۹۲	۰,۱۰۵
مدیران	۶	۴,۶۱۱	۰,۴۹۱	۰,۲۰۰
مجموع	۶۰	۴,۱۸۹	۰,۳۹۹	۰,۰۵۲

تحلیل فرضیات تحقیق

فرضیه اصلی ۱: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، توانایی پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی وجود دارد.

برای این سؤال می‌توان از آزمون t یک نمونه‌ای طبق جدول شماره ۳ استفاده کرد. با توجه به این که در این تحقیق طیف لیکرت ۵ تایی را در نظر گرفته‌ایم مقدار آماره آزمون را ۳ (حد وسط) در نظر گرفته می‌شود.

$$\begin{cases} H_0: \mu \leq 3 \\ H_1: \mu > 3 \end{cases}$$

جدول مذکور، نتایج آزمون t یک نمونه‌ای را نشان می‌دهد. بر اساس ستون اول این جدول، در صورتی که مقدار میانگین بالاتر از ۳ شده باشند می‌توان گفت شاخص مورد نظر وضعیت مطلوبی دارد و در صورتی که مقدار میانگین به دست آمده برای نمونه زیر ۳ شده باشند نشان از عدم مطلوبیت دارد، برای بررسی معناداری یا عدم معناداری این مطلوبیت از آماره t در ستون سوم این جدول استفاده می‌کنیم. با توجه به یک‌طرفه بودن فرضیه در صورتی می‌توان گفت مطلوب می‌باشد که مقدار آماره t از $+1/96$ بزرگ‌تر باشد نتایج حاصله از آزمون t نشان می‌دهد که در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، توانایی پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی وجود دارد (مقدار متوسط بالاتر از ۳ شده است) اما این توانایی در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار نشده است (مقدار t کمتر از $1/96$ شده است) بنابراین فرضیه اصلی ۱ رد می‌شود. برای فرضیات فرعی نتایج عبارت است از:

نتیجه فرضیه فرعی ۱: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، توانایی ارزیابی عملکرد وجود دارد (مقدار

متوسط بالاتر از ۳ شده است) و توانایی در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار شده است (مقدار t بیشتر از $1/96$ شده است). بنابراین فرضیه فرعی ۱ تأیید شده است. نتیجه فرضیه فرعی ۲: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، توانایی انسانی وجود ندارد (مقدار متوسط کمتر از ۳ شده است) و در نتیجه این توانایی در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار نشده است (مقدار t کمتر از $1/96$ شده است). بنابراین فرضیه فرعی ۲ رد شده است. نتیجه فرضیه فرعی ۳: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، توانایی فنی وجود ندارد (مقدار متوسط کمتر از ۳ شده است) و این توانایی در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار نشده است (مقدار t کمتر از $1/96$ شده است). بنابراین فرضیه فرعی ۳ رد شده است.

فرضیه اصلی ۲: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، اختیارات مناسب جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی وجود دارد.

برای این سؤال می‌توان از آزمون t یک نمونه‌ای طبق جدول شماره ۴ استفاده کرد. با توجه به این که در این تحقیق طیف لیکرت ۵ تایی را در نظر گرفته‌ایم مقدار آماره آزمون را ۳ (حد وسط) در نظر گرفته می‌شود.

$$\begin{cases} H_0: \mu \leq 3 \\ H_1: \mu > 3 \end{cases}$$

نتایج حاصله از آزمون t نشان می‌دهد که در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، اختیارات مناسب جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی وجود دارد (مقدار متوسط بالاتر از ۳ شده است) و این اختیارات در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار شده است (مقدار t بیشتر از $1/96$ شده است). بنابراین فرضیه اصلی ۲ تأیید

جدول (۳). نتایج آزمون t یک نمونه‌ای

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	آماره t	درجه آزادی	سطح معناداری	نتیجه
پذیرش مناسب جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی	۳,۶۵۷	۰,۲۲۵	۲۲,۵۹۱	۵۹	۰,۰۰۰	تأیید
پذیرش سیاسی	۳,۹۷۱	۰,۲۳۵	۳۱,۹۸۵	۵۹	۰,۰۰۰	تأیید
پذیرش مدیریتی	۳,۷۰۰	۰,۳۰۵	۱۷,۷۷۷	۵۹	۰,۰۰۰	تأیید
پذیرش انگیزشی	۳,۳۰۰	۰,۳۲۵	۷,۱۵۴	۵۹	۰,۰۰۰	تأیید

نتایج حاصله از آزمون t نشان می‌دهد که در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، پذیرش مناسب جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی وجود دارد (مقدار متوسط بالاتر از ۳ شده است) و این اختیارات در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار شده است (مقدار t بیشتر از ۹۶/۱ شده است). بنابراین فرضیه اصلی ۳ تأیید می‌شود. برای فرضیات فرعی نتایج عبارت است از:

نتیجه فرضیه فرعی ۶: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، پذیرش سیاسی مناسب جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی وجود دارد (مقدار متوسط بیشتر از ۳ شده است) و این پذیرش در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار شده است (مقدار t بزرگتر از ۹۶/۱ شده است). بنابراین فرضیه فرعی ۶ تأیید شده است.

نتیجه فرضیه فرعی ۷: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، پذیرش مدیریتی مناسب جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی وجود دارد (مقدار متوسط بیشتر از ۳ شده است) و این پذیرش در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار شده است (مقدار t بزرگتر از ۹۶/۱ شده است). بنابراین فرضیه فرعی ۷ تأیید شده است.

نتیجه فرضیه فرعی ۸: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، پذیرش انگیزشی مناسب جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی وجود دارد (مقدار متوسط بیشتر از ۳ شده است) و این پذیرش در سطح اطمینان ۹۵٪

می‌شود. برای فرضیات فرعی نتایج عبارت است از: نتیجه فرضیه فرعی ۴: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، اختیارات قانونی جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی وجود ندارد (مقدار متوسط کمتر از ۳ شده است) و این اختیارات در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار نشده است (مقدار t کمتر از ۹۶/۱ شده است). بنابراین فرضیه فرعی ۴ رد شده است.

نتیجه فرضیه فرعی ۵: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، اختیارات در رویه‌ها وجود دارد (مقدار متوسط بالاتر از ۳ شده است) و این اختیارات در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار شده است (مقدار t بیشتر از ۹۶/۱ شده است). بنابراین فرضیه فرعی ۵ تأیید شده است.

فرضیه اصلی ۳: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، پذیرش مناسب جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی وجود دارد.

برای این سؤال می‌توان از آزمون t یک نمونه‌ای طبق جدول شماره ۵ استفاده کرد. با توجه به این که در این تحقیق طیف لیکرت ۵ تایی را در نظر گرفته‌ایم مقدار آماره آزمون را ۳ (حد وسط) در نظر گرفته می‌شود.

$$\begin{cases} H_0: \mu \leq 3 \\ H_1: \mu > 3 \end{cases}$$

جدول (۴). نتایج آزمون t یک نمونه‌ای

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	آماره t	درجه آزادی	سطح معناداری	نتیجه
اختیارات مناسب جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی	3.217	0.372	4.506	59	0.000	تأیید
اختیار قانونی	3.183	0.596	2.381	59	0.020	رد
اختیار در رویه‌ها	3.250	0.437	4.435	59	0.000	تأیید

جدول (۵). نتایج آزمون t یک نمونه‌ای

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	آماره t	درجه آزادی	سطح معناداری	نتیجه
پذیرش مناسب جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی	۳,۶۵۷	۰,۲۲۵	۲۲,۵۹۱	۵۹	۰,۰۰۰	تأیید
پذیرش سیاسی	۳,۹۷۱	۰,۲۳۵	۳۱,۹۸۵	۵۹	۰,۰۰۰	تأیید
پذیرش مدیریتی	۳,۷۰۰	۰,۳۰۵	۱۷,۷۷۷	۵۹	۰,۰۰۰	تأیید
پذیرش انگیزشی	۳,۳۰۰	۰,۳۲۵	۷,۱۵۴	۵۹	۰,۰۰۰	تأیید

معنادار شده است (مقدار آبزرگتر از ۱/۹۶ شده است). بنابراین فرضیه فرعی ۸ تأیید شده است.

فرضیه اصلی ۴: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی موجب ایجاد صرفه عملیاتی می‌شود.

برای این سؤال می‌توان از آزمون t یک نمونه‌ای طبق جدول شماره ۶ استفاده کرد. با توجه به این که در این تحقیق طیف لیکرت ۵ تایی را در نظر گرفته‌ایم مقدار آماره آزمون را ۳ (حد وسط) در نظر گرفته می‌شود.

$$\begin{cases} H_0 : \mu \leq 3 \\ H_1 : \mu > 3 \end{cases}$$

نتایج حاصله از آزمون t نشان می‌دهد که در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی موجب ایجاد صرفه عملیاتی در سطح اطمینان ۹۵٪ می‌شود (مقدار متوسط بالاتر از ۳ شده است) و این اختیارات در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار شده است (مقدار t بیشتر از ۱/۹۶ شده است). بنابراین فرضیه اصلی چهارم تأیید می‌شود.

فرضیه اصلی ۵: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف، کارکنان در خصوص توانایی اربابی عملکرد هم سو با اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی، تفاوت معناداری وجود دارد. با توجه به کیفی بودن متغیر مستقل (ادارات و رده‌های

مختلف کارکنان) و کمی بودن متغیر وابسته (توانایی اربابی عملکرد) و با توجه به این که متغیر مستقل از نوع چندگروهی می‌باشد به منظور تحلیل این فرضیه از روش تحلیل واریانس یک‌طرفه طبق جدول شماره ۷ استفاده می‌شود.

یکی از پیش فرض‌های آزمون تحلیل واریانس، برابر بودن واریانس‌های گروه‌ها می‌باشد. آزمون لون فرض برابری واریانس‌ها را انجام می‌دهد. در این آزمون فرض صفر و فرض خلاف به شرح زیر می‌باشد.

$$\begin{cases} H_0 : \sigma_1^2 = \sigma_2^2 = \sigma_3^2 \\ H_1 : \sigma_i^2 \neq \sigma_j^2 \text{ For one } i \neq j \end{cases}$$

مقادیر آماره‌ی لون جهت بررسی فرض تساوی واریانس‌ها در افراد متفاوت در جدول بالا نشان می‌دهد که فرض تساوی واریانس‌ها در هر سه گروه مورد تأیید می‌باشد (سطح معناداری بیشتر از ۵٪ شده است) و استفاده از تحلیل واریانس برای مقایسه میانگین‌ها بلامانع است. فرض صفر و فرض خلاف به صورت زیر می‌باشد.

$$\begin{cases} H_0 : \mu_1 = \mu_2 = \mu_3 \\ H_1 : \mu_i \neq \mu_j \text{ For one } i \neq j \end{cases}$$

جدول شماره ۸، نتایج تحلیل واریانس را نشان می‌دهد.

نتایج به دست آمده از تحلیل واریانس یک طرفه نشان می‌دهد، در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز

جدول (۶). نتایج آزمون t یک نمونه‌ای

نتیجه	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره t	انحراف استاندارد	میانگین
تأیید	۰,۰۰۰	۵۹	۲۳,۰۵۴	۰,۳۹۹	۴,۱۸۹

جدول (۷). آزمون لون برای برابری واریانس‌های ۳ گروه

نتیجه آزمون برابری واریانس‌ها	سطح معناداری	df2	df1	IF
تأیید می‌گردد	۰,۳۵۱	۵۷	۲	۱,۱۴۱

جدول (۸). نتایج تحلیل واریانس

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	آماره F	سطح معناداری	نتیجه
گروه	۰,۴۹۸	۲	۰,۲۴۹	۲,۵۵	۰,۰۸۷	عدم تفاوت معنادار
خطا	۵,۵۶۸	۵۷	۰,۰۹۸			
مجموع	۶,۰۶۷	۵۹				

از دیدگاه رؤسای ادارات و کارشناسان برنامه‌ریزی توانایی انسانی کمتری در جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران وجود دارد. بنابراین فرضیه محقق تأیید می‌گردد.

فرضیه اصلی ۷: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف، کارکنان در خصوص توان فنی هم‌سو با اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی، تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول شماره ۱۱ و ۱۲ به ترتیب نتایج توصیفی شامل میانگین و انحراف استاندارد و اندازه نمونه و نتایج تحلیل واریانس را نشان می‌دهد.

نتایج به دست آمده از تحلیل واریانس یک طرفه نشان می‌دهد، در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف، کارکنان در خصوص توان فنی هم‌سو با اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی، در سطح اطمینان ۹۵٪ تفاوت معناداری وجود دارد (سطح معناداری کمتر از ۵٪ شده است). نتایج آمار توصیفی (میانگین) نشان می‌دهد که توان فنی تحت تأثیر افراد قرار گرفته است و نتایج میانگین‌ها نشان می‌دهد که از دیدگاه رؤسای ادارات و کارشناسان برنامه‌ریزی، توانایی فنی بیشتری جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران وجود دارد و از دیدگاه مدیران

گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف، کارکنان در خصوص توانایی ارزیابی عملکرد هم‌سو با اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی، در سطح اطمینان ۹۵٪ تفاوت معناداری وجود ندارد (سطح معناداری بیشتر از ۵٪ شده است).

فرضیه اصلی ۶: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف، کارکنان در خصوص توان انسانی هم‌سو با اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی، تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول شماره ۹ و ۱۰ به ترتیب نتایج توصیفی شامل میانگین و انحراف استاندارد و اندازه نمونه و نتایج تحلیل واریانس را نشان می‌دهد.

نتایج به دست آمده از تحلیل واریانس یک طرفه نشان می‌دهد، در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف، کارکنان در خصوص توان انسانی هم‌سو با اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی، در سطح اطمینان ۹۵٪ تفاوت معناداری وجود دارد (سطح معناداری کمتر از ۵٪ شده است). نتایج آمار توصیفی (میانگین) نشان می‌دهد که توان انسانی تحت تأثیر افراد قرار گرفته است و نتایج میانگین‌ها نشان می‌دهد که از دیدگاه مدیران، توانایی انسانی بیشتری جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران وجود دارد و

جدول (۹). توصیفی شامل میانگین و انحراف استاندارد و اندازه نمونه

افراد	اندازه نمونه	میانگین	انحراف استاندارد	خطای تخمین
رؤسای ادارات و کارشناسان برنامه‌ریزی	40	2.819	0.371	0.059
کارشناسان بودجه و متخصصان امور مالی	14	3.143	0.487	0.13
مدیران	6	3.25	0.742	0.303
مجموع	60	2.938	0.469	0.06

جدول (۱۰). نتایج تحلیل واریانس

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	آماره F	سطح معناداری	نتیجه
گروه	۱,۷۴	۲	۰,۸۷	۴,۴۲۴	۰,۰۱۶	تفاوت معنادار
خطا	۱۱,۲۱۳	۵۷	۰,۱۹۷			
مجموع	۱۲,۹۵۳	۵۹				

توانایی انسانی کمتری در جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران وجود دارد. بنابراین فرضیه محقق تأیید می‌گردد.

فرضیه اصلی ۸: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف، کارکنان در خصوص اختیار رویه‌ای هم‌سو با اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی، تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول شماره ۱۳ و ۱۴ به ترتیب نتایج توصیفی شامل: میانگین و انحراف استاندارد و اندازه نمونه و نتایج تحلیل واریانس را نشان می‌دهد.

نتایج به دست آمده از تحلیل واریانس یک‌طرفه نشان می‌دهد، در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف، کارکنان در خصوص اختیار رویه‌ای هم‌سو با اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی، در سطح اطمینان ۹۵٪ تفاوت معناداری وجود ندارد (سطح معناداری بیشتر از ۵٪ شده است).

فرضیه اصلی ۹: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف، کارکنان در خصوص اختیار سازمانی هم‌سو با اهداف

جدول (۱۱). نتایج توصیفی شامل میانگین و انحراف استاندارد و اندازه نمونه

افراد	اندازه نمونه	میانگین	انحراف استاندارد	خطای تخمین
رؤسای ادارات و کارشناسان برنامه‌ریزی	۴۰	۳/۱۵۰	۰/۵۵۷	۰/۰۸۸
کارشناسان بودجه و متخصصان امور مالی	۱۴	۲/۶۷۹	۰/۶۰۸	۰/۱۶۲
مدیران	۶	۲/۵۸۳	۰/۴۹۲	۰/۲۰۱
مجموع	۶۰	۲/۹۸۳	۰/۶۰۳	۰/۰۷۸

جدول (۱۲). نتایج تحلیل واریانس یک طرفه

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	آماره F	سطح معناداری	نتیجه
گروه	۳/۳۷۱	۲	۱/۶۸۶	۵/۳۰۵	۰/۰۰۸	تفاوت معنادار
خطا	۱۸/۱۱۲	۵۷	۰/۳۱۸			
مجموع	۲۱/۴۸۳	۵۹				

جدول (۱۳). نتایج توصیفی شامل میانگین و انحراف استاندارد و اندازه نمونه

افراد	اندازه نمونه	میانگین	انحراف استاندارد	خطای تخمین
رؤسای ادارات و کارشناسان برنامه‌ریزی	۴۰	۳/۱۵۰	۰/۴۸۳	۰/۰۷۶
کارشناسان بودجه و متخصصان امور مالی	۱۴	۳/۲۱۴	۰/۶۹۹	۰/۱۸۷
مدیران	۶	۳/۳۳۳	۱/۰۳۳	۰/۴۲۲
مجموع	۶۰	۳/۱۸۳	۰/۵۹۶	۰/۰۷۷

جدول (۱۴). نتایج تحلیل واریانس یک طرفه

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	آماره F	سطح معناداری	نتیجه
گروه	۰/۱۹۳	۲/۰۰۰	۰/۰۹۶	۰/۲۶۴	۰/۷۶۹	عدم تفاوت معنادار
خطا	۲۰/۷۹۰	۵۷/۰۰۰	۰/۳۶۵			
مجموع	۲۰/۹۸۳	۵۹/۰۰۰				

فرضیه اصلی ۱۰: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف، کارکنان در خصوص پذیرش سیاسی هم‌سو با اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی، تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول شماره ۱۷ و ۱۸ به ترتیب نتایج توصیفی شامل میانگین و انحراف استاندارد و اندازه نمونه و نتایج تحلیل واریانس را نشان می‌دهد.

نتایج به دست آمده از تحلیل واریانس یک‌طرفه نشان می‌دهد، در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف، کارکنان در خصوص پذیرش سیاسی هم‌سو با اهداف

بودجه‌ریزی عملیاتی، تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول شماره ۱۵ و ۱۶ به ترتیب نتایج توصیفی شامل: میانگین و انحراف استاندارد و اندازه نمونه و نتایج تحلیل واریانس را نشان می‌دهد.

نتایج به دست آمده از تحلیل واریانس یک‌طرفه نشان می‌دهد، در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف، کارکنان در خصوص اختیار سازمانی هم‌سو با اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی، در سطح اطمینان ۹۵٪ تفاوت معناداری وجود ندارد (سطح معناداری بیشتر از ۵٪ شده است).

جدول (۱۵). نتایج توصیفی شامل میانگین و انحراف استاندارد و اندازه نمونه

افراد	اندازه نمونه	میانگین	انحراف استاندارد	خطای تخمین
رؤسای ادارات و کارشناسان برنامه‌ریزی	۴۰	۳/۲۰۰	۰/۴۰۵	۰/۰۶۴
کارشناسان بودجه و متخصصان امور مالی	۱۴	۳/۳۵۷	۰/۴۹۷	۰/۱۳۳
مدیران	۶	۳/۳۳۳	۰/۵۱۶	۰/۲۱۱
مجموع	۶۰	۳/۲۵۰	۰/۴۳۷	۰/۰۵۶

جدول (۱۶). نتایج تحلیل واریانس یک طرفه

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	آماره F	سطح معناداری	نتیجه
گروه	۰/۳۰۲	۲/۰۰۰	۰/۱۵۱	۰/۷۸۷	۰/۴۶۰	عدم تفاوت معنادار
خطا	۱۰/۹۴۸	۵۷/۰۰۰	۰/۱۹۲			
مجموع	۱۱/۲۵۰	۵۹/۰۰۰				

جدول (۱۷). نتایج توصیفی شامل میانگین و انحراف استاندارد و اندازه نمونه

افراد	اندازه نمونه	میانگین	انحراف استاندارد	خطای تخمین
رؤسای ادارات و کارشناسان برنامه‌ریزی	۴۰	۳/۹۷۵	۰/۲۰۳	۰/۰۳۲
کارشناسان بودجه و متخصصان امور مالی	۱۴	۳/۸۹۳	۰/۲۷۲	۰/۰۷۳
مدیران	۶	۴/۱۲۵	۰/۳۰۶	۰/۱۲۵
مجموع	۶۰	۳/۹۷۱	۰/۲۳۵	۰/۰۳۰

جدول (۱۸). نتایج تحلیل واریانس یک طرفه

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	آماره F	سطح معناداری	نتیجه
گروه	۰/۲۲۸	۲/۰۰۰	۰/۱۱۴	۲/۱۴۶	۰/۱۲۶	عدم تفاوت معنادار
خطا	۳/۰۳۳	۵۷/۰۰۰	۰/۰۵۳			
مجموع	۳/۲۶۱	۵۹/۰۰۰				

بودجه‌ریزی عملیاتی، در سطح اطمینان ۹۵٪ تفاوت معناداری وجود ندارد (سطح معناداری بیشتر از ۵٪ شده است).

فرضیه اصلی ۱۱: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف، کارکنان در خصوص پذیرش مدیریتی هم‌سو با اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی، تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول شماره ۱۹ و ۲۰ به ترتیب نتایج توصیفی شامل میانگین و انحراف استاندارد و اندازه نمونه و نتایج تحلیل واریانس را نشان می‌دهد.

نتایج به دست آمده از تحلیل واریانس یک‌طرفه نشان می‌دهد، در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف، کارکنان در خصوص پذیرش مدیریتی هم‌سو با اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی، در سطح اطمینان ۹۵٪ تفاوت معناداری وجود ندارد (سطح معناداری بیشتر از ۵٪ شده است).

فرضیه اصلی ۱۲: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف، کارکنان در خصوص پذیرش انگیزشی هم‌سو با اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی، تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول شماره ۲۱ و ۲۲ به ترتیب نتایج توصیفی شامل میانگین و انحراف استاندارد و اندازه نمونه و نتایج تحلیل

واریانس را نشان می‌دهد.

نتایج به دست آمده از تحلیل واریانس یک‌طرفه نشان می‌دهد، در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف، کارکنان در خصوص پذیرش انگیزشی هم‌سو با اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی، در سطح اطمینان ۹۵٪ تفاوت معناداری وجود ندارد (سطح معناداری بیشتر از ۵٪ شده است).

فرضیه اصلی ۱۳: در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف، کارکنان در خصوص صرفه اقتصادی بودجه‌ریزی عملیاتی هم‌سو با اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی، تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول شماره ۲۳ و ۲۴ به ترتیب نتایج توصیفی شامل میانگین و انحراف استاندارد و اندازه نمونه و نتایج تحلیل واریانس را نشان می‌دهد.

نتایج به دست آمده از تحلیل واریانس یک‌طرفه نشان می‌دهد، در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف، کارکنان در خصوص صرفه اقتصادی بودجه‌ریزی عملیاتی هم‌سو با اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی، در سطح اطمینان ۹۵٪ تفاوت معناداری وجود دارد (سطح معناداری کمتر از ۵٪ شده است). نتایج میانگین‌ها

جدول (۱۹). نتایج توصیفی شامل میانگین و انحراف استاندارد و اندازه نمونه

افراد	اندازه نمونه	میانگین	انحراف استاندارد	خطای تخمین
رؤسای ادارات و کارشناسان برنامه‌ریزی	۴۰	۳/۶۸۳	۰/۱۶۸	۰/۰۲۷
کارشناسان بودجه و متخصصان امور مالی	۱۴	۳/۷۱۴	۰/۲۸۸	۰/۰۷۷
مدیران	۶	۳/۷۷۸	۰/۸۰۷	۰/۳۳۰
مجموع	۶۰	۳/۷۰۰	۰/۳۰۵	۰/۰۳۹

جدول (۲۰). نتایج تحلیل واریانس یک طرفه

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	آماره F	سطح معناداری	نتیجه
گروه	۰/۰۵۰	۲/۰۰۰	۰/۰۲۵	۰/۲۶۳	۰/۷۶۹	عدم تفاوت معنادار
خطا	۵/۴۳۹	۵۷/۰۰۰	۰/۰۹۵			
مجموع	۵/۴۸۹	۵۹/۰۰۰				

گچساران، توانایی پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی وجود دارد اما این توانایی در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار نیست. بنابراین فرضیه اصلی ۱ رد می‌شود. نتایج حاصله از آزمون t در فرضیه اصلی شماره ۲، نشان می‌دهد که در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، اختیارات مناسب جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی وجود دارد و این اختیارات در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار می‌باشد، بنابراین فرضیه اصلی ۲ تأیید می‌شود. نتایج حاصله از آزمون t در فرضیه شماره ۳، نشان می‌دهد که در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، پذیرش مناسب جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی

نشان می‌دهد که از دیدگاه رؤسای ادارات و کارشناسان برنامه‌ریزی، توانایی فنی بیشتری جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران وجود دارد و از دیدگاه مدیران پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی موجب ایجاد صرفه اقتصادی بیشتری می‌شود ولی از دیدگاه رؤسای ادارات و کارشناسان برنامه‌ریزی این ایجاد کمتر است.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج حاصله از آزمون t در فرضیه اصلی شماره ۱، نشان می‌دهد که در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز

جدول (۲۱). نتایج توصیفی شامل میانگین و انحراف استاندارد و اندازه نمونه

افراد	اندازه نمونه	میانگین	انحراف استاندارد	خطای تخمین
رؤسای ادارات و کارشناسان برنامه‌ریزی	۴۰	۳/۲۴۴	۰/۲۱۵	۰/۰۳۴
کارشناسان بودجه و متخصصان امور مالی	۱۴	۳/۳۷۵	۰/۲۷۳	۰/۰۷۳
مدیران	۶	۳/۵۰۰	۰/۷۷۵	۰/۳۱۶
مجموع	۶۰	۳/۳۰۰	۰/۳۲۵	۰/۰۴۲

جدول (۲۲). نتایج تحلیل واریانس یک طرفه

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	آماره F	سطح معناداری	نتیجه
گروه	۰/۴۴۵	۲/۰۰۰	۰/۲۲۳	۲/۱۹۶	۰/۱۲۱	عدم تفاوت معنادار
خطا	۵/۷۸۰	۵۷/۰۰۰	۰/۱۰۱			
مجموع	۶/۲۲۵	۵۹/۰۰۰				

جدول (۲۳). نتایج توصیفی شامل میانگین و انحراف استاندارد و اندازه نمونه

افراد	اندازه نمونه	میانگین	انحراف استاندارد	خطای تخمین
رؤسای ادارات و کارشناسان برنامه‌ریزی	۴۰	۴/۰۷۵	۰/۳۳۳	۰/۰۵۳
کارشناسان بودجه و متخصصان امور مالی	۱۴	۴/۳۳۳	۰/۳۹۲	۰/۱۰۵
مدیران	۶	۴/۶۱۱	۰/۴۹۱	۰/۲۰۰
مجموع	۶۰	۴/۱۸۹	۰/۳۹۹	۰/۰۵۲

جدول (۲۴). نتایج تحلیل واریانس یک طرفه

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	آماره F	سطح معناداری	نتیجه
گروه	۱/۸۸۱	۲	۰/۹۴	۷/۱۱۴	۰/۰۰۲	تفاوت معنادار
خطا	۷/۵۳۴	۵۷	۰/۱۳۲			
مجموع	۹/۴۱۵	۵۹				

وجود دارد و این اختیارات در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار می‌باشد. بنابراین فرضیه اصلی ۳ تأیید می‌شود.

نتایج حاصله از آزمون t در فرضیه اصلی شماره ۴، نشان می‌دهد که در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی موجب ایجاد صرفه عملیاتی در سطح اطمینان ۹۵٪ می‌شود و این اختیارات در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار می‌باشد. بنابراین فرضیه اصلی چهارم تأیید می‌شود.

در آزمون فرضیه شماره ۵، با توجه به کیفی بودن متغیر مستقل (ادارات و رده‌های مختلف کارکنان) و کمی بودن متغیر وابسته (توانایی اربابی عملکرد) و با توجه به این که متغیر مستقل از نوع چندگروهی می‌باشد به منظور تحلیل این فرضیه از روش تحلیل واریانس یک طرفه استفاده شده است. نتایج به دست آمده از این تحلیل نشان می‌دهد، در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف، کارکنان در خصوص توانایی ارزیابی عملکرد هم سو با اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی، در سطح اطمینان ۹۵٪ تفاوت معناداری وجود ندارد. بنابراین فرضیه ۵ رد می‌شود.

نتایج حاصله از آزمون فرضیه شماره ۶، نشان می‌دهد که در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف، کارکنان در خصوص توان انسانی هم‌سو با اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی، در سطح اطمینان ۹۵٪ تفاوت معناداری وجود دارد. نتایج آمار توصیفی (میانگین) نشان می‌دهد که توان انسانی تحت تأثیر افراد قرار گرفته است و نتایج میانگین‌ها نشان می‌دهد که از دیدگاه مدیران، توانایی انسانی بیشتری جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران وجود دارد و از دیدگاه رؤسای ادارات و کارشناسان برنامه‌ریزی توانایی انسانی کمتری در جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران وجود دارد. بنابراین فرضیه محقق تأیید می‌گردد.

نتایج حاصله از آزمون فرضیه شماره ۷، نشان می‌دهد که در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف، کارکنان در خصوص توان فنی هم‌سو با اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی،

در سطح اطمینان ۹۵٪ تفاوت معناداری وجود دارد. نتایج آمار توصیفی (میانگین) نشان می‌دهد که توان فنی تحت تأثیر افراد قرار گرفته است و نتایج میانگین‌ها نشان می‌دهد که از دیدگاه رؤسای ادارات و کارشناسان برنامه‌ریزی، توانایی فنی بیشتری جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران وجود دارد و از دیدگاه مدیران توانایی انسانی کمتری در جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران وجود دارد. بنابراین فرضیه محقق تأیید می‌گردد.

نتایج حاصله از آزمون فرضیه شماره ۸، نشان می‌دهد که در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف، کارکنان در خصوص اختیار رویه‌ای هم‌سو با اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی، در سطح اطمینان ۹۵٪ تفاوت معناداری وجود ندارد. بنابراین فرضیه محقق رد می‌گردد.

نتایج حاصله از آزمون فرضیه شماره ۹، نشان می‌دهد که در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف، کارکنان در خصوص اختیار سازمانی هم‌سو با اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی، در سطح اطمینان ۹۵٪ تفاوت معناداری وجود ندارد. بنابراین فرضیه ۹ رد می‌گردد.

نتایج حاصله از آزمون فرضیه شماره ۱۰، نشان می‌دهد که در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف، کارکنان در خصوص پذیرش سیاسی هم‌سو با اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی، در سطح اطمینان ۹۵٪ تفاوت معناداری وجود ندارد. بنابراین فرضیه محقق رد می‌گردد.

نتایج حاصله از آزمون فرضیه شماره ۱۱، نشان می‌دهد که در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف، کارکنان در خصوص پذیرش مدیریتی هم‌سو با اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی، در سطح اطمینان ۹۵٪ تفاوت معناداری وجود ندارد. بنابراین فرضیه محقق رد می‌گردد.

نتایج حاصله از آزمون فرضیه شماره ۱۲، نشان می‌دهد که در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف، کارکنان در خصوص پذیرش انگیزشی هم‌سو با اهداف بودجه‌ریزی

مشکلات موجود در سیستم کنترل هزینه‌ها شرکت به چالش کشیده شود و امکان اجماع صاحب‌نظران برای تنظیم پرسشنامه‌ای جامع را محدود سازد. این مورد باعث گردیده است تا محدودیت ذاتی پرسشنامه تشدید گردد.

منابع

- ابراهیمی، سعید؛ فردانی، سعید؛ محمدنبی، زهره؛ والیانی، نوشین. (۱۳۸۸). "بررسی و تحلیل استراتژیک استقرار نظام بودجه‌ریزی عملیاتی در شهرداری اصفهان (با استفاده از روش ماتریس SWOT)". مقاله ارائه شده در سومین کنفرانس بین‌المللی بودجه‌ریزی عملیاتی، تهران.
- رسولیان، محسن؛ ابریشم، حسینعلی. (۱۳۸۶). "بودجه‌ریزی عملیاتی الگویی برای ارتقای نظام مدیریت مالی در شهرداری‌ها". مقاله ارائه شده در اولین کنفرانس بین‌المللی بودجه‌ریزی عملیاتی، تهران.
- شیخ الاسلامی نسب، شریعت. (۱۳۹۰). "بررسی استقرار نظام بودجه‌ریزی عملیاتی در سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان خوزستان (با استفاده از روش ماتریس SWOT)". پایان‌نامه دانشجویی کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
- عمید، امین؛ دهقانان، حامد. (۱۳۸۷). "بررسی نقش معماری سازمانی در استقرار نظام بودجه‌ریزی عملیاتی". مقاله ارائه شده دومین کنفرانس بین‌المللی بودجه‌ریزی عملیاتی، تهران.
- قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی. (۱۳۸۴). سازمان برنامه‌ریزی و توسعه کشور. ماده ۱۳۸ و ۱۴۴.

- Andrew, M. (2004). "Authority, Acceptance, Ability and Performance Based Budgeting Reforms". *The Internal Journal Of Public Sector Management*, 17(4), 334-336.
- Blumentritt, T. (2006). "Integrating Strategic Management and Budgeting". *Journal of Business Strategy*, 27(6), 73-79.
- Jordan, M. & Hackbart, M. (2005).

عملیاتی، در سطح اطمینان ۹۵٪ تفاوت معناداری وجود ندارد. بنابراین فرضیه محقق رد می‌گردد.

نتایج حاصله از آزمون فرضیه شماره ۱۳، نشان می‌دهد که در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران، بین دیدگاه‌های ادارات و رده‌های مختلف کارکنان در خصوص صرفه اقتصادی بودجه‌ریزی عملیاتی هم‌سو با اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی، در سطح اطمینان ۹۵٪ تفاوت معناداری وجود دارد و نتایج میانگین‌ها نشان می‌دهد که از دیدگاه رؤسای ادارات و کارشناسان برنامه‌ریزی، توانایی فنی بیشتری جهت پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز گچساران وجود دارد و از دیدگاه مدیران پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی موجب ایجاد صرفه اقتصادی بیشتری می‌شود ولی از دیدگاه رؤسای ادارات و کارشناسان برنامه‌ریزی این ایجاد کمتر است.

پیشنهادها برای تحقیق‌های آتی

- بررسی و امکان سنجی استقرار سیستم مناسب کنترل هزینه‌ها، در شرکت‌های بهره‌بردار وابسته به شرکت ملی نفت ایران، در راستای اهداف بودجه‌ریزی عملیاتی.
- بررسی موانع موجود برای استقرار بودجه‌ریزی عملیاتی در شرکت ملی نفت ایران.
- بررسی نحوه تنظیم برنامه زمان بندی و شناخت موانع متعدد اجرای دقیق و به موقع این برنامه در شرکت ملی نفت ایران.

محدودیت‌های تحقیق

هر تحقیقی از مرحله طراحی تا مرحله اجرا با محدودیت‌هایی مواجه است که این محدودیت‌ها بسته به موضوع و سایر ابعاد تحقیق متفاوت است. تلاش محقق این است که تا حد امکان از این محدودیت‌ها بکاهد و یا این که این محدودیت‌ها را تعدیل کند، تحقیق حاضر نیز از این محدودیت‌ها مبرا نبوده و اصلی‌ترین محدودیت این تحقیق، محدودیت حاکم بر سیستم حسابداری نقدی و الزام سازمان برای تنظیم بودجه به روش سنتی می‌باشد، که موجب گردیده مفاهیم اولیه بودجه‌بندی عملیاتی، به دلیل قدمت سازمان، با

- “The Goals and Plementation Success of State Performance Based Budgeting”. *Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management*.
- Melkers, J. & Willoughby, K. (1998). “The State of the State: Performanc Based Budgeting Requirements in 47 out of 50”. *Public Administration Review*, 58, 66-73.

شپوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی